

Segeåns vattenråds Åtgärdsprogram 2028–2033

2026-02-05

Innehåll

Segeåns vattenråds åtgärdsprogram 2028–2033	2
Inledning	2
Områdesbeskrivning	2
Målsättningar	3
Åtgärdsprogrammets målsättningar:	3
Åtgärdsförslag	3
Våtmarker och dammar	4
Restaurering av vattendrag	4
Sjörestaurering	4
Vattenmagasinering och klimatåtgärder	5
Informationsspridning och utbildning	5
Rekreation och tillgänglighet	5
Uppföljning av miljöeffekter och miljönytta	5
Utveckling och kunskapsbyggande	5

Segeåns vattenråds åtgärdsprogram 2028–2033

Inledning

Detta dokument är underlag till samarbetsavtalet 2028–2033 mellan kommunerna inom Segeåns vattenråds verksamhetsområde. Dokumentet beskriver hur vattenrådet ska arbeta med vattenvårdsåtgärder under 2028–2033. Mer detaljrik information om vattenrådets historia, roll och åtgärder finns beskrivet i ”Hållbart vatten i Segeån”.

Segeåns vattenråd har bedrivit samordnat vattenvårdsarbete i över 30 år och är en pionjär i Sverige när det gäller mellankommunal samverkan för vattenvård. Arbetet har resulterat i omfattande åtgärder som våtmarksanläggning, restaurering av vattendrag och insatser för biologisk mångfald. Åtgärdsprogrammet 2028–2033 syftar till att fortsätta denna utveckling och möta nya och befintliga utmaningar kopplade till klimatförändringar, övergödning och behovet av hållbar vattenhantering. Målet är att uppnå god ekologisk och kemisk status i Segeåns, Alnarpsåns och Lommabuktens vattenförekomster, i enlighet med EU:s vattendirektiv och nationella miljömål.

Områdesbeskrivning

Segeån är ett vattendrag i sydvästra Skåne som rinner genom ett starkt exploaterat landskap med tätorter, jordbruksmark och industriområden, innan den mynnar i Lommabukten, Öresund. Avrinningsområdet omfattar cirka 21 000 hektar jordbruksmark och flera sjöar, däribland Börringesjön, Fjällfotasjön och Yddingesjön. Området är särskilt utsatt för övergödning, erosion och snabba flödesvariationer till följd av hårdgjorda ytor och dränering.

Avrinningsområdet sträcker sig från inlandet vid Svedala till mynningen i Lommabukten, och omfattar kommunerna Burlöv, Lund, Malmö, Staffanstorp, Svedala, Trelleborg och Vellinge. Utöver Segeåns avrinningsområde, arbetar Segeåns vattenråd även inom den del av Alnarpsåns avrinningsområde som ligger inom kommunerna Staffanstorp och Burlöv. Alnarpsån har även sin mynning i Lommabukten. Båda vattendragen har genomgått omfattande förändringar under de senaste 150 åren, med uträtningar, kulverteringar och utdikning av våtmarker. Sedan utdikningarnas start har ca 90 % av vattenmiljöerna på land tagits bort i området och Skåne i stort. Detta har minskat landskapets naturliga vattenhållande förmåga och självrenande kapacitet.

Målsättningar

De mål som är vägledande för Segeåns vattenråds åtgärdsprogram är de nationella och regionala miljökvalitetsmålen samt vattenkvalitetsnormer inom ramen för arbetet med genomförandet av EU:s Vattendirektiv. Åtgärdsprogrammet kommer även att arbeta utefter riktlinjerna inom EU:s naturrestaureringsförordning. Det övergripande målet innebär att arbetet, förutom att genomföra praktiska vattenvårdsåtgärder, även ger lokal förankring och kunskapsuppbyggnad i samband med att åtgärder planeras och genomförs.

Åtgärdsprogrammets målsättningar:

- Uppnå god ekologisk status enligt Vattendirektivet i vattendragen och i Lommabukten
- Minska tillförseln av näringsämnen till sjöar och vattendrag samt till Lommabukten och Öresund
- Öka den vattenanknutna biologiska mångfalden
- Minska effekterna av klimatförändringarna med avseende på torka och översvämningar
- Minska utsläppen av växthusgaser från exempelvis utdikade torvmarker
- Återskapa en mer naturlig hydrologi i vattendragen
- Förbättra hushållningen av vatten
- Utveckla och förstärka vattenanknutna ekosystemtjänster
- Skapa nya och utveckla befintliga natur- och rekreationsvärden
- Öka de landskapsbildsmässiga värdena
- Bidra till att berörda nationella miljömål uppfylls
- Genomföra kunskapshöjande insatser för att säkerställa långsiktig effekt och lokal förankring
- God effekt av genomförda åtgärder

Åtgärdsförslag

Mer ingående beskrivning av vissa åtgärder hänvisas till "Hållbart vatten i Segeån".

Förslagen i åtgärdsprogrammet utgör utgångspunkten för arbetet inom ramen för samarbetsavtalet mellan kommunerna för åren 2028–2033. Åtgärdsprogrammet ska dock ej medföra hinder för flexibilitet och behov av eventuella anpassningar till ändrade förutsättningar till exempel beträffande möjligheterna till extern finansiering och möjligheterna att pröva nya eller modifierade typer av åtgärder. Etapp 1 (2028–2030) av åtgärdsprogrammet avslutas med en utvärdering som syftar till att ge information om behovet av att eventuellt justera arbetssätt, åtgärdsarbete och uppföljning av genomförda åtgärder inför etapp 2 (2031–2033).

Förslag på åtgärder:

Våtmarker och dammar

- Anläggning av nya våtmarker på strategiska lägen
- Restaurering av befintliga våtmarker
- Anläggning av multifunktionella våtmarker som kombinerar vattenrening, flödesdämpning, bevattning och rekreation
- Utforma vattenvårdsåtgärder för att bidra till grundvattenbildning
- Anläggning av övriga vattenvårdsåtgärder för att minska förorenings- och näringsbelastning, exempelvis skyddszoner

Restaurering av vattendrag

- Återmeandring av rätade vattendrag
- Inventering av vandringshinder i huvudfåror och biflöden
- Anläggning av faunapassager och borttagande av vandringshinder
- Biotopvård i vattendrag för att förbättra livsmiljöer för fisk och bottenfauna
- Avfasning av branta dikeskanter, eller erosionsskydd för att stabilisera slänter och minska rasrisk
- Skapande av bredare och flackare slänter som möjliggör vegetation och förbättrar vattenkvaliteten
- Trädplantering av buskar och träd för ökad beskuggning och minskad erosion
- Ombyggnad av rätade diken till tvåstegsdiken med terrasser för att minska erosion och fosfortransport
- Uppbrytning av kulvertar för att återställa öppna vattendrag och naturliga flöden

Sjörestaurering

- Reglering av vattennivåer för att öka uppehållstiden och förbättra reningseffekten
- Reduktionsfiske för att minska vitfiskbestånd och gynna rovfisk
- Åtgärder för att minska internbelastning av fosfor i sjöar
- Åtgärder för att återställa naturliga strandzoner och öka biologisk mångfald

Vattenmagasinering och klimatåtgärder

- Skapa svämplan och temporära översvämningsytor för att hantera höga flöden
- Anlägga bevattningsvåtmarker/dammar för att minska uttag av grundvatten under torrperioder
- Utredda och genomföra åtgärder för återvätning av torvmarker för att minska klimatpåverkan

Informationsspridning och utbildning

- Aktivt informera om vattenfrågor och om vattenrådets verksamhet
- Arrangera vattendragsvandringar och dialogmöten med markägare och allmänheten
- Driva skolprojekt och undervisning om vattenmiljöer
- Kontinuerligt uppdatera digitala plattformar och informationskampanjer
- Medverka på seminarier/workshop som deltagare eller föreläsare

Rekreation och tillgänglighet

- Öka allmänhetens tillgänglighet till vattenmiljöer i samarbete med kommunerna
- Anlägga broar, bryggor och utsiktsplatser vid våtmarker och sjöar
- Sätta upp informationsskyltar och naturpedagogiska inslag

Uppföljning av miljöeffekter och miljönytta

- Följa upp och utvärdera effekterna av genomförda åtgärder
- Utföra reparation och underhåll av befintliga åtgärder

Utveckling och kunskapsbyggande

- Medverka i kommunernas övergripande samhällsplanering gällande vatten
- Utredda möjligheter för utveckling och förbättringsåtgärder i befintliga åtgärder
- Fortsätta arbete med utredningar och undersökningar
- Öka samverkan med fastighetsägare, statliga- och regionala myndigheter, akademi, skolor och intresseorganisationer
- Initiera och samverka i forskningsprojekt